

INDEX WEC PRO ENERGETICKÉ TRILEMA / 2016

Obsah souhrnné informace:	Str.
O Indexu WEC pro Energetické trilema	1
Tři hlediska Energetické výkonnosti	2
Změny metodologie v roce 2016	3
Struktura Indexu WEC, váhy hledisek a indikátorů	4
Index WEC a jeho hlediska – Top 10 (2016)	8
Struktura Indexu WEC a Skóre vyváženosti - Top 30 (2016)	9
ČR – vývoj pořadí (2017)	10
Vývoj mezi roky 2014/2016 – vybrané země	11
Poznámky k Indexu WEC pro rok 2016	21
Doporučení WEC	22

O INDEXU WEC

Index WEC pro Energetické trilema je zaměřen na hodnocení:

- ❖ **Energetické výkonnosti** (energetická bezpečnost, energetická spravedlnost a environmentální udržitelnost) a
- ❖ **Kontextuální výkonnosti** (soudržnost a předvídatelnost politického rámce, stabilita regulačního prostředí, iniciativy umožňující realizaci R&D a inovací, způsobilost pro investování do energetické soustavy, vlivy znečišťující ovzduší, půdu a vodu)

členských a přidružených zemí WEC.

První hodnocení bylo provedeno v roce 2010 pro 90 zemí.

Metodologie výpočtu Indexu se postupně měnila – k zásadní změně došlo v roce 2016. Hodnoceno bylo celkem 125 zemí s tím, že se pro každou zemi stanoví:

- **pořadí země pro Index WEC a každé z jeho hledisek;**
- **skóre vyváženosti hledisek Energetické výkonnosti;**
- **trend vývoje v jednotlivých hlediscích (pro tři po sobě následující roky).**

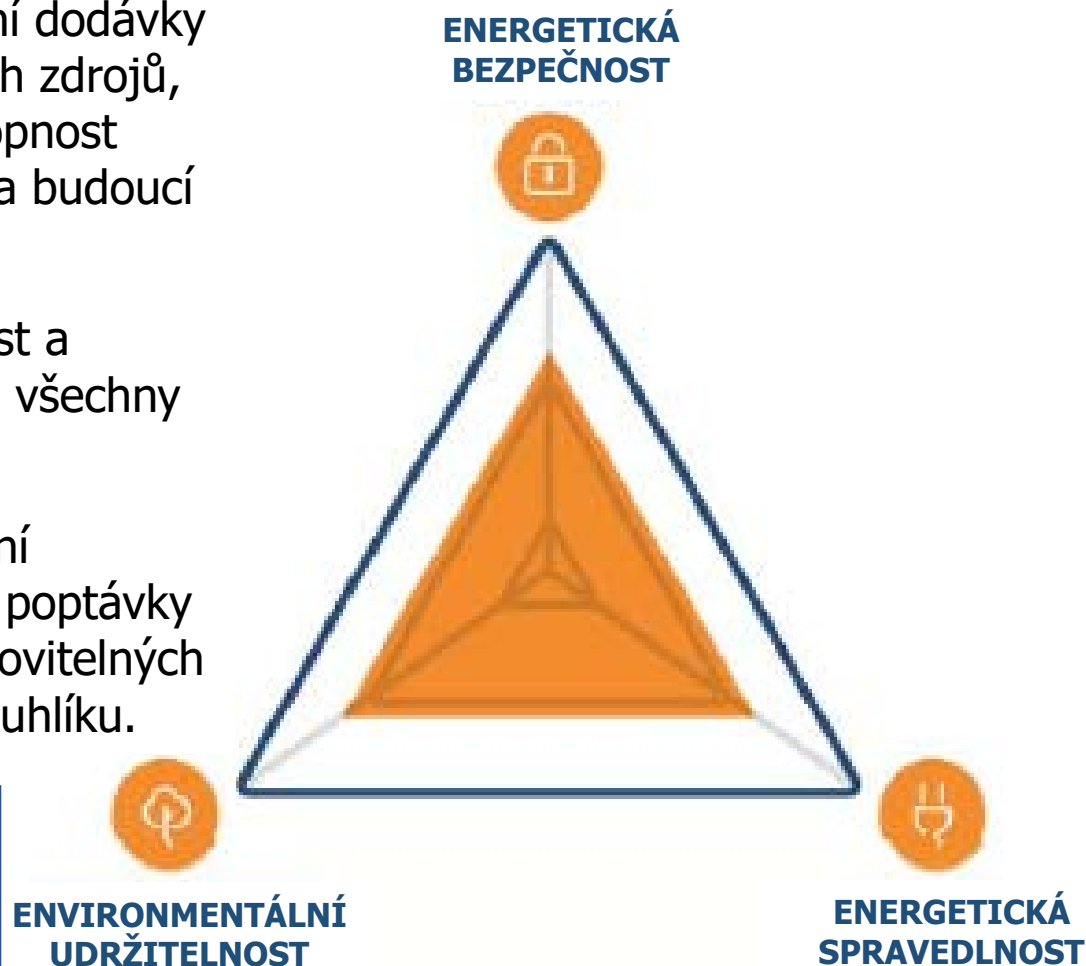
TŘI HLEDISKA/DIMENZE ENERGETICKÉ VÝKONNOSTI

Energetická bezpečnost: Efektivní řízení dodávky primární energie z domácích a zahraničních zdrojů, spolehlivá energetická infrastruktura, schopnost poskytovatelů energie zajišťovat stávající a budoucí poptávku.

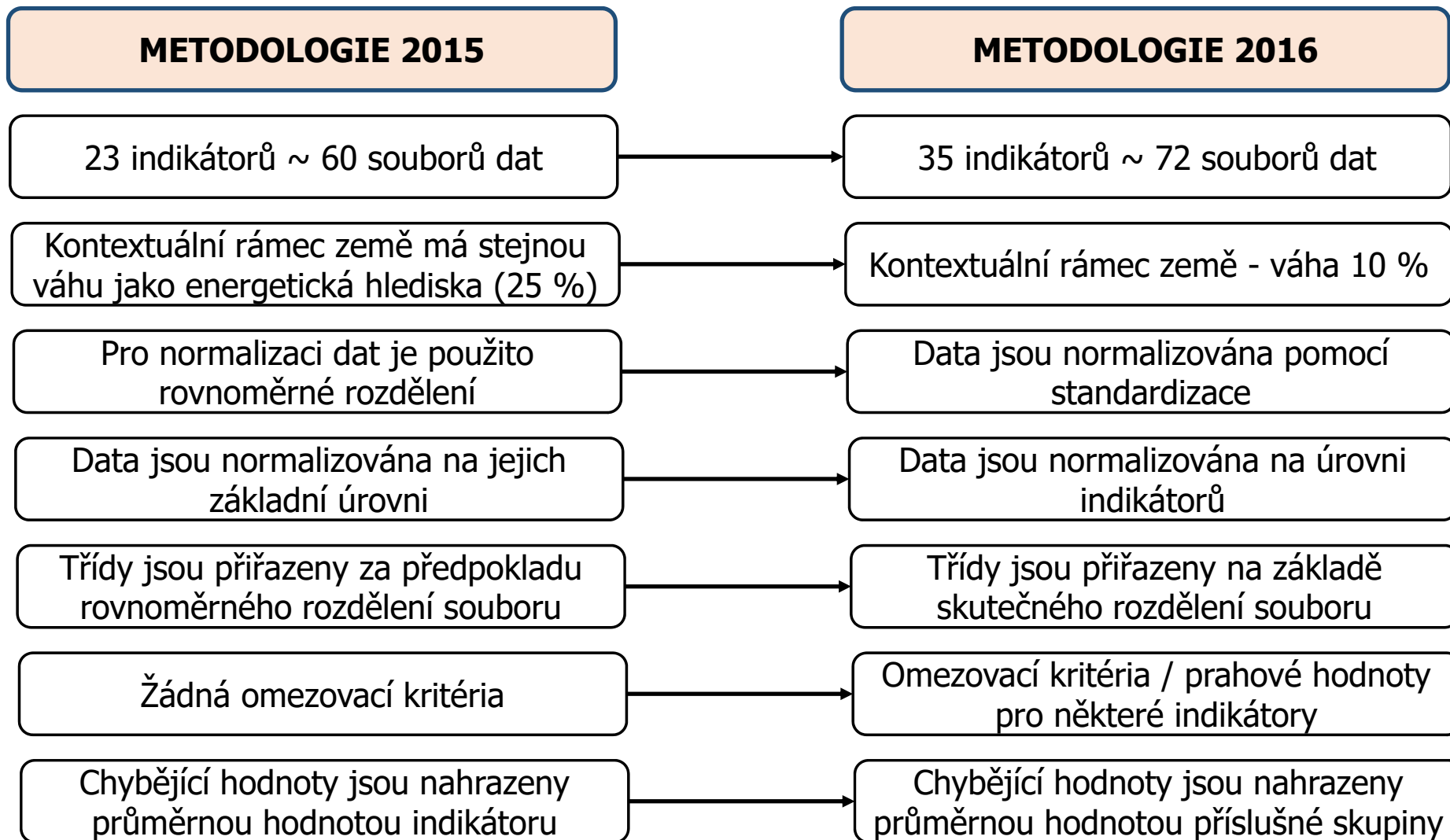
Energetická spravedlnost: Dosažitelnost a cenová přijatelnost zásobování energií pro všechny obyvatele.

Environmentální udržitelnost: Dosažení energetické účinnosti na straně dodávky a poptávky po energii a rozvoj dodávky energie z obnovitelných zdrojů a dalších zdrojů s nízkými emisemi uhlíku.

KONCEPCE VYVAŽOVÁNÍ KOMPROMISŮ MEZI HLEDISKY SE JIŽ VŠEOBECNĚ UZNÁVÁ A JE SOUČÁSTÍ DIALOGU O SVĚTOVÉ ENERGETICE

ZMĚNY METODOLOGIE V ROCE 2016

STRUKTURA INDEXU, VÁHY HLEDISEK A INDIKÁTORŮ

Dimenze/hledisko	Váha (%)	Indikátor kategorie	Váha (%)	Indikátor	Váha (%)
Energetická bezpečnost	30,0	Bezpečnost dodávky a zásobování energií	15,0	Diverzita primárních zdrojů energie	5,0
				Růst spotřeby energie vs. růst HDP	5,0
				Závislost na dovozu energie	5,0
		Odolnost	15,0	Diverzita výroby elektřiny	5,0
Skladování energie	5,0				
Připravenost (lidský faktor)	5,0				
Energetická spravedlnost	30,0	Přístup k energii	10,0	Přístup k elektřině	5,0
				Přístup k čistému způsobu vaření	5,0
		Kvalita dodávky energie	10,0	Kvalita dodávky elektřiny	5,0
				Kvalita dodávky ve městech vs. na venkově	5,0
Cenová přijatelnost a konkurenceschopnost	10,0	Ceny elektřiny	3,3		
		Ceny benzínu a nafty	3,3		
		Ceny zemního plynu	3,3		
Environmentální udržitelnost	30,0	Produktivita energetických zdrojů	10,0	Náročnost HDP na konečnou spotřebu energie	5,0
				Účinnost výroby elektřiny a T&D	5,0
		Emise skleníkových plynů	10,0	Trend emisí skleníkových plynů	5,0
				Změna zalesněných oblastí	5,0
Emise CO₂	10,0	Náročnost HDP na emise CO ₂	3,3		
		Emise CO ₂ na obyvatele	3,3		
		Emise CO ₂ z výroby elektřiny	3,3		

STRUKTURA INDEXU, VÁHY HLEDISEK A INDIKÁTORŮ

Kontextuální rámec země	10,0	Soudržný a předvídatelný politický rámec	2,0	Makroekonomická stabilita	0,5
				Efektivnost státní správy	0,5
				Politická stabilita	0,5
				Vnímání korupce	0,5
		Stabilní regulační prostředí	2,0	Transparentnost vytváření politiky	0,7
				Právní stát	0,7
Kvalita regulace	0,7				
Iniciativy umožňující realizaci RD&D a inovací	2,0	Transfer RD&D technologií	0,5		
		Ochrana duševního vlastnictví	0,5		
		Schopnost inovovat	0,5		
		Počet patentů podaných rezidenty	0,5		
Způsobilost investování do energetické soustavy	2,0	Čistý tok přímých zahraničních investic	1,0		
		Snadné provádění podnikatelských aktivit	1,0		
Vlivy na znečištění ovzduší, půdy a vody	2,0	Čistění odpadních vod	1,0		
		Znečištění ovzduší	1,0		

TREND VÝVOJE POZICE ZEMĚ – INDEX WEC A JEHO HLEDISKA

Vzestupný/ sestupný trend vývoje indikátoru kategorie: pořadí země se zlepší/zhorší o 3 více míst mezi roky 2014/2015 a o 3 více míst mezi roky 2015/2016, pokud je směrodatná odchylka jejího skóre větší než průměrná směrodatná odchylka všech hodnocených zemí; původně byly tyto trendy stanoveny pouze pro meziroční změnu (bez ohledu na relaci směrodatných odchylek).

STANDARDIZACE A NORMALIZACE VSTUPNÍCH DAT

Pro příslušný indikátor se v každé zemi od jeho hodnoty/skóre odečte průměrná hodnota skóre všech zemí, a pak se standardizuje směrodatnou odchylkou vypočtenou pro všechny země.

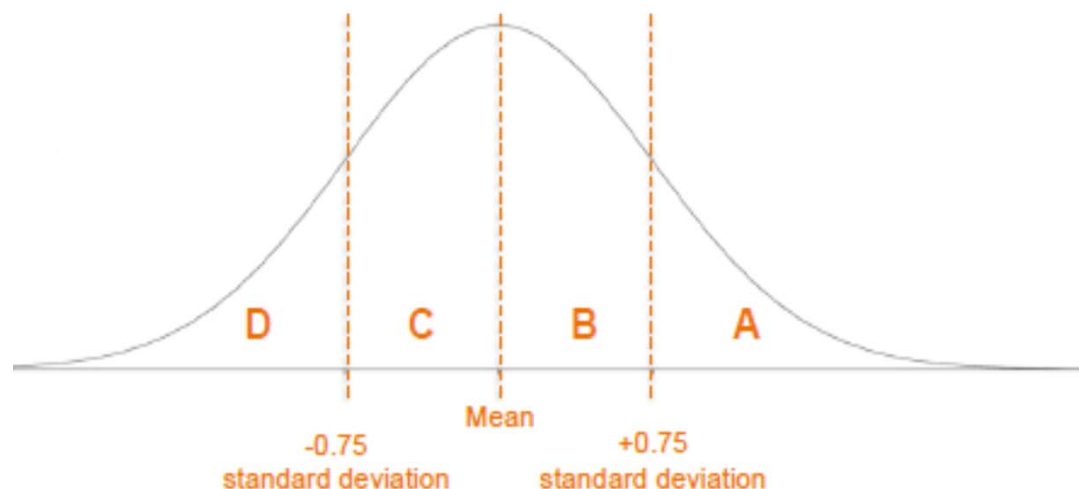
Standardizací se mění skóre na z-hodnoty, které reprezentují vzdálenost mezi původním skóre a průměrnou hodnotou (v měrných jednotkách směrodatné odchylky); tím je zajištěna porovnatelnost různých indikátorů a návazně i indikátorů kategorií a Hledisek (při zachování tvar rozdělení původních souborů dat).

$$X_{zi} = \frac{X_i - \bar{X}}{\sigma_x}$$

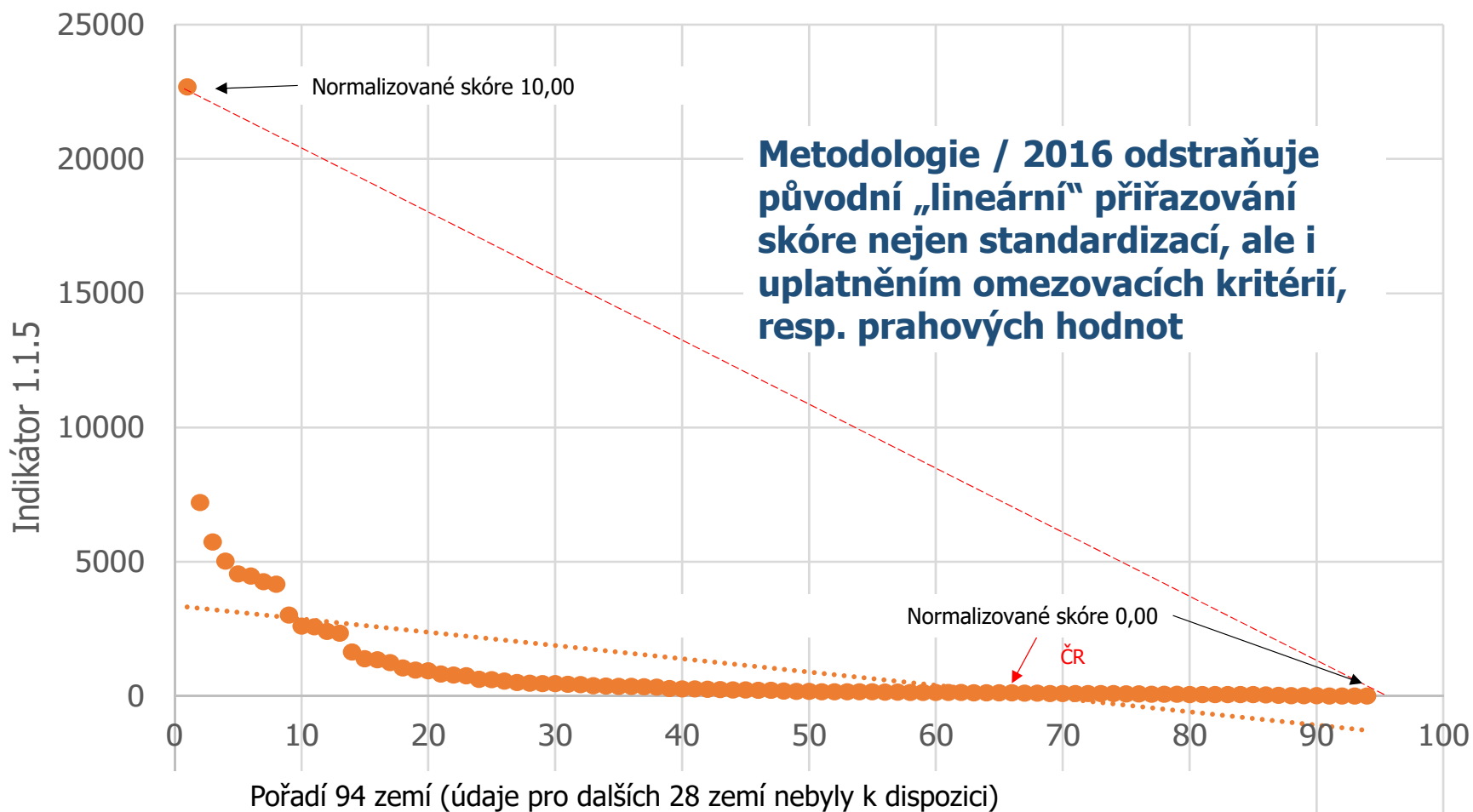
Návazně se provede na úrovni indikátorů jejich **normalizace** tak, že „nejnižší“ hodnotě je přiřazena 0 a „nejvyšší“ 100 tak, aby hodnota 100 odpovídala nejprůběžnějšímu plnění indikátoru.

VYVÁŽENOST HLEDISEK

V každém hledisku Energetické výkonnosti se vypočte pro všechny země střední hodnota a směrodatná odchylka jemu příslušného skóre. Pak se jednotlivé země zařadí do tříd (označených písmeny A až D) v závislosti na tom, „kde“ se nachází pro dané hledisko jejich skóre. V roce 2016 mělo skóre AAA 13 ze 125 zemí.

PRŮBĚH ZÁSOB ROPY A ROPNÝCH PRODUKTŮ – ROK 2012

INDEX WEC A JEHO HLEDISKA – TOP 10 (2016)

TOP 10

INDEX PRO ENERGETICKÉ TRILEMA 2016

1. Dánsko
2. Švýcarsko
3. Švédsko
4. Nizozemí
5. Německo
6. Francie
7. Norsko
8. Finsko
9. Nový Zéland
10. Rakousko

ENERGETICKÁ BEZPEČNOST

1. Dánsko	6. Ruská federace
2. Slovinsko	7. Německo
3. Finsko	8. Nigérie
4. USA	9. Nizozemí
5. Kanada	10. Švédsko

ENVIRONMENTÁLNÍ UDRŽITELNOST

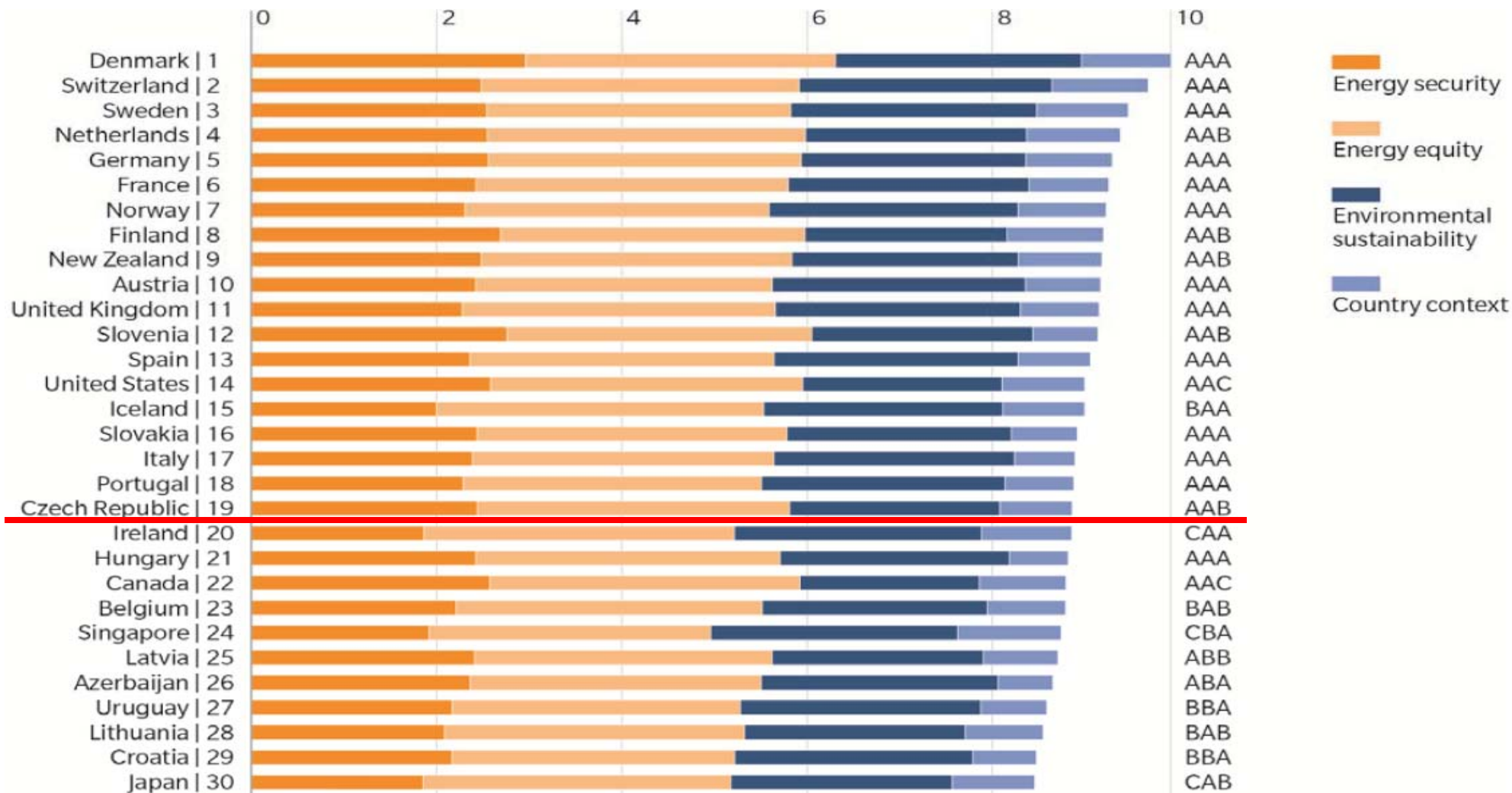
1. Filipíny	6. Dánsko
2. Island	7. Irsko
3. Švýcarsko	8. Švédsko
4. Norsko	9. Singapur
5. Kostarika	10. Kolumbie

ENERGETICKÁ SPRAVEDLNOST

1. Lucembursko	6. Rakousko
2. Švýcarsko	7. Bahrajn
3. Nizozemí	8. Velká Británie
4. Katar	9. Francie
5. ČR	10. Dánsko

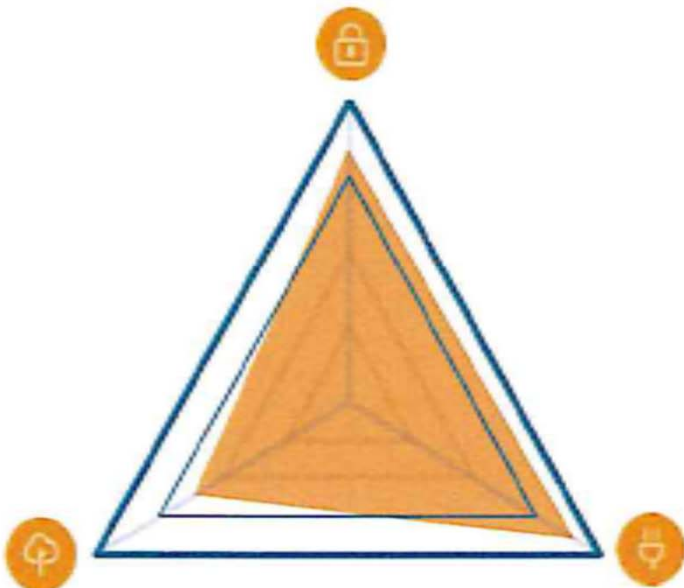
STRUKTURA INDEXU WEC A SKÓRE VYVÁŽENOSTI - TOP 30 (ROK 2016)

ČESKÁ REPUBLIKA – VÝVOJ POŘADÍ PODLE INDEXU A JEHO SLOŽEK, TREND VÝVOJE A SKÓRE VYVÁŽENOSTI (2017)

RANK
17

SCORE
AAB

	2015	2016	2017	Trend	Score
Overall rank and balance score	21	19	17	▶	AAB
Energy performance					
Energy security	14	14	14	▶	A
Energy equity	8	5	7	▶	A
Environmental sustainability	62	54	49	▲	B
Contextual performance	30	29	26	▶	

VÝVOJ MEZI ROKY 2014/2016 – VYBRANÉ ZEMĚ

Na snímcích 10 až 14 je prezentován vývoj pořadí **23 zemí hodnocených pomocí Indexu WEC** a v jeho hlediscích **mezi roky 2014 a 2016**; jedná se o 22 zemí s nejvyšším skóre Indexu pro rok 2016) a o 36. Polsko. Mezi nimi jsou jen **tři neevropské země**: 9. Nový Zéland, 14. USA a 22. Kanada. Na snímcích 15 až 18 je provedeno porovnání úrovně čtyř indikátorů, které mají podstatný vliv na hodnocení Environmentální udržitelnosti podle zprávy WEC za rok 2016.

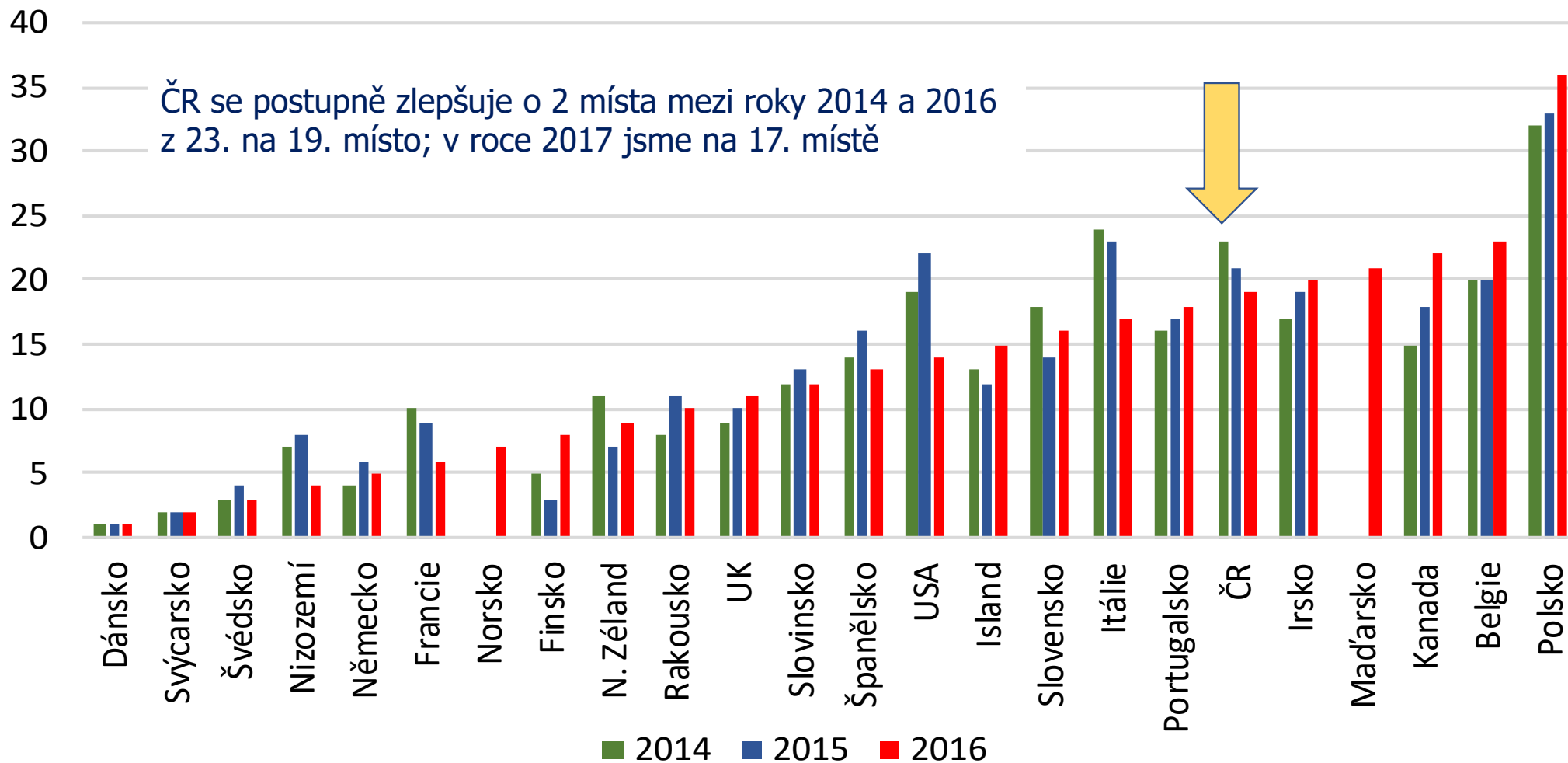
Změny pořadí vybraných zemí nejsou tak významné, aby je bylo možné považovat za signál pozitivního nebo negativního vývoje jejich pozice jak pro Index WEC, tak pro hlediska Energetické výkonnosti. Jedinou výjimkou zlepšení je Kontextuální výkonnost Švýcarska (*podle hodnocení v roce 2017 je považován za pozitivní vývoj Environmentální udržitelnosti ČR*).

Totéž platí i pro pozitivní (+), resp. negativní (-) vývoj v ostatních zemích:

- ❑ Index WEC: (+) Kypr; (-) Bahrajn a Jordánsko;
- ❑ Energetická bezpečnost: (+) Estonsko, Malajsie a Řecko; (-) Arménie, Jordánsko a Keňa;
- ❑ Environmentální udržitelnost: (+) Litva a Rumunsko; (-) Alžírsko, Malajsie, Svazijsko a Tunisko;
- ❑ Kontextuální výkonnost: (+) Kypr a Rumunsko; (-) Arménie, Bahrajn a Bolívie.

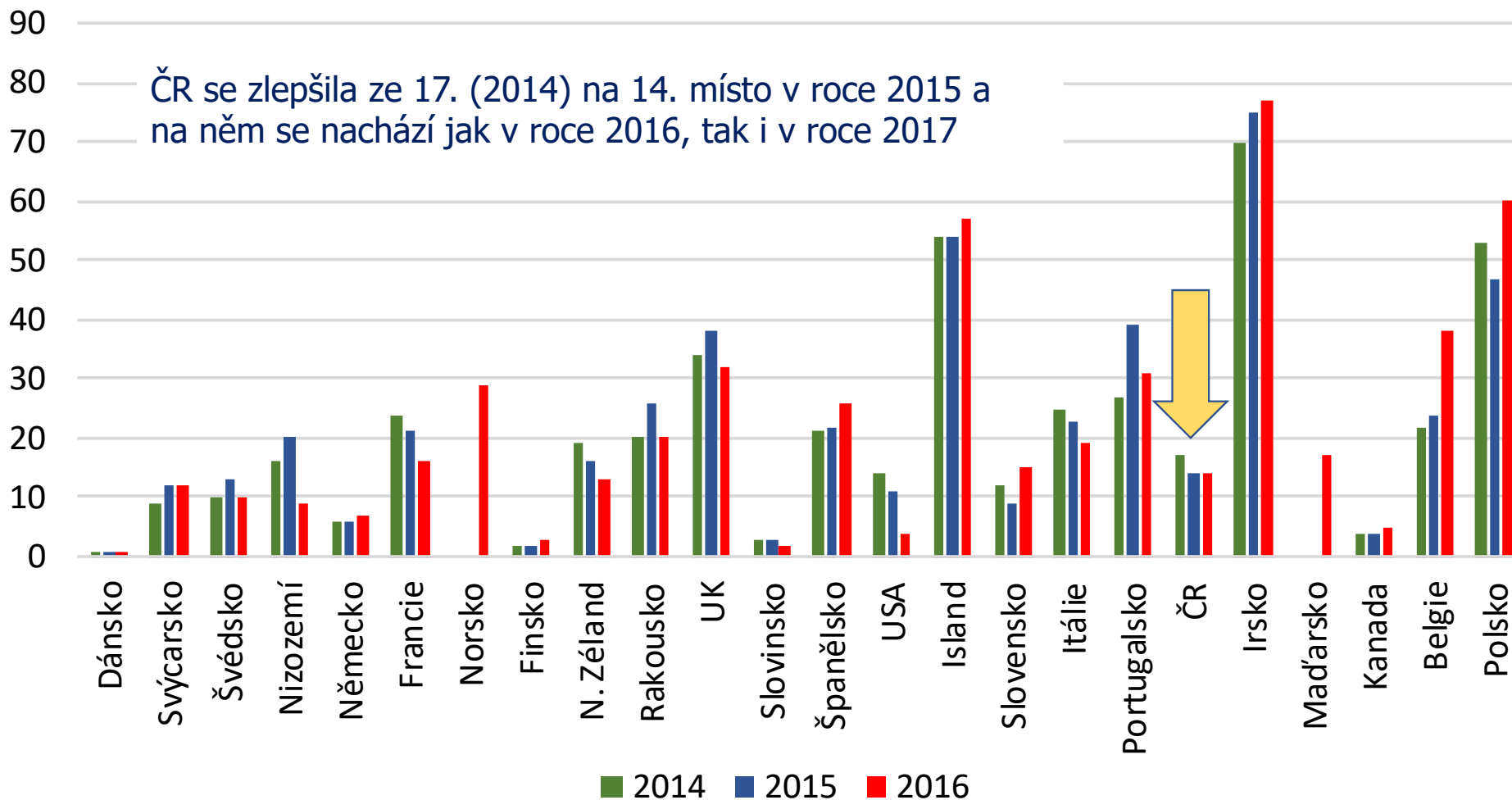
Tzv. **Watch list** zemí, ve kterých pravděpodobně v blízké budoucnosti dojde k podstatným změnám, uvádí mezi zeměmi **s negativním výhledem mj. 5. Německo, 11. Velkou Británii a 14. USA.**

VÝVOJ POŘADÍ VYBRANÝCH ZEMÍ MEZI ROKY 2014 A 2016: ENERGETICKÉ TRILEMA

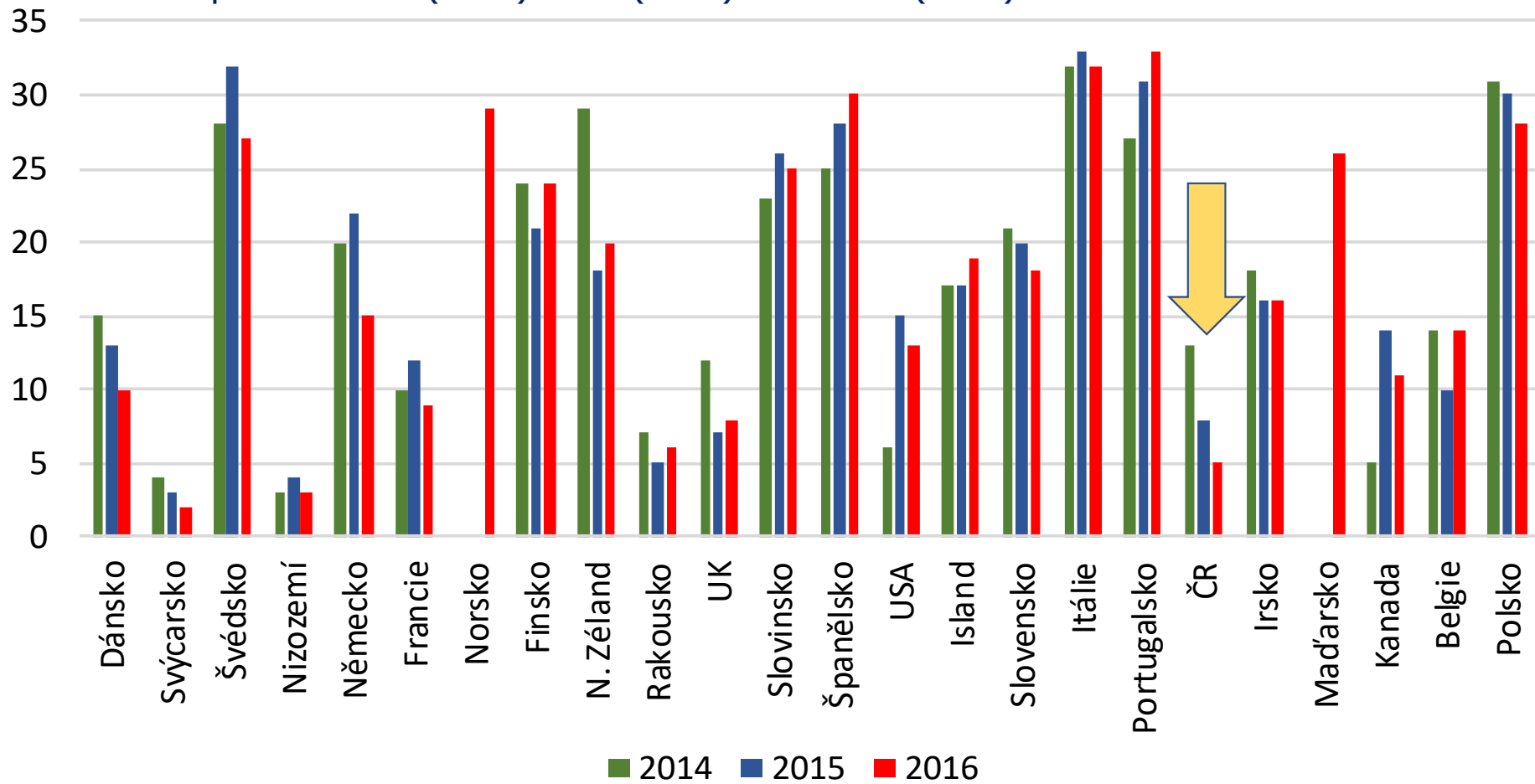
VÝVOJ POŘADÍ VYBRANÝCH ZEMÍ MEZI ROKY 2014 A 2016: ENERGETICKÁ BEZPEČNOST

ČR se zlepšila ze 17. (2014) na 14. místo v roce 2015 a na něm se nachází jak v roce 2016, tak i v roce 2017

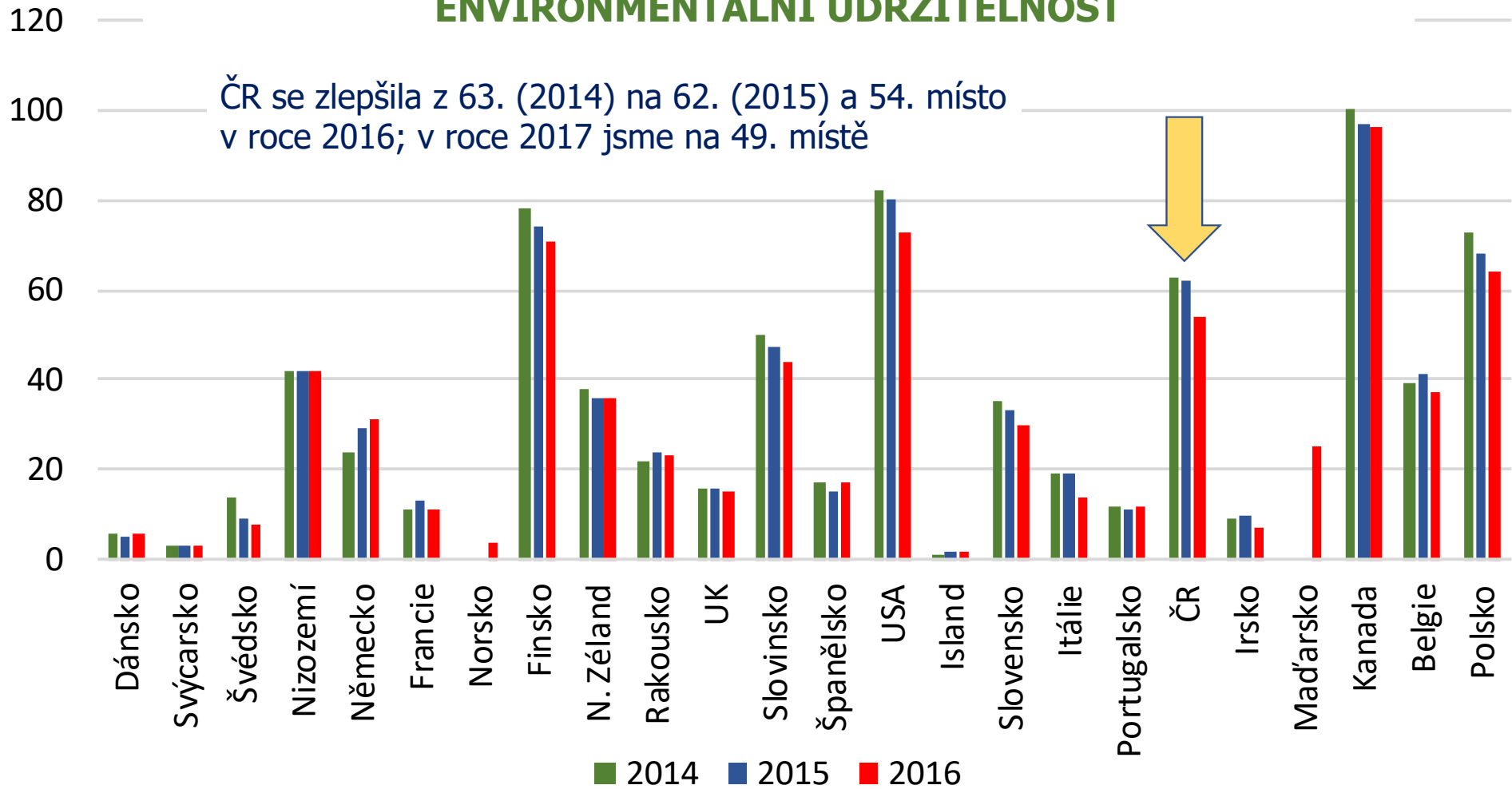

VÝVOJ POŘADÍ VYBRANÝCH ZEMÍ MEZI ROKY 2014 A 2016: ENERGETICKÁ SPRÁVEDLNOST

ČR se zlepšovala z 13. (2014) na 8. (2015) a 5. místo (2016) - v roce 2017 klesáme na 7. místo

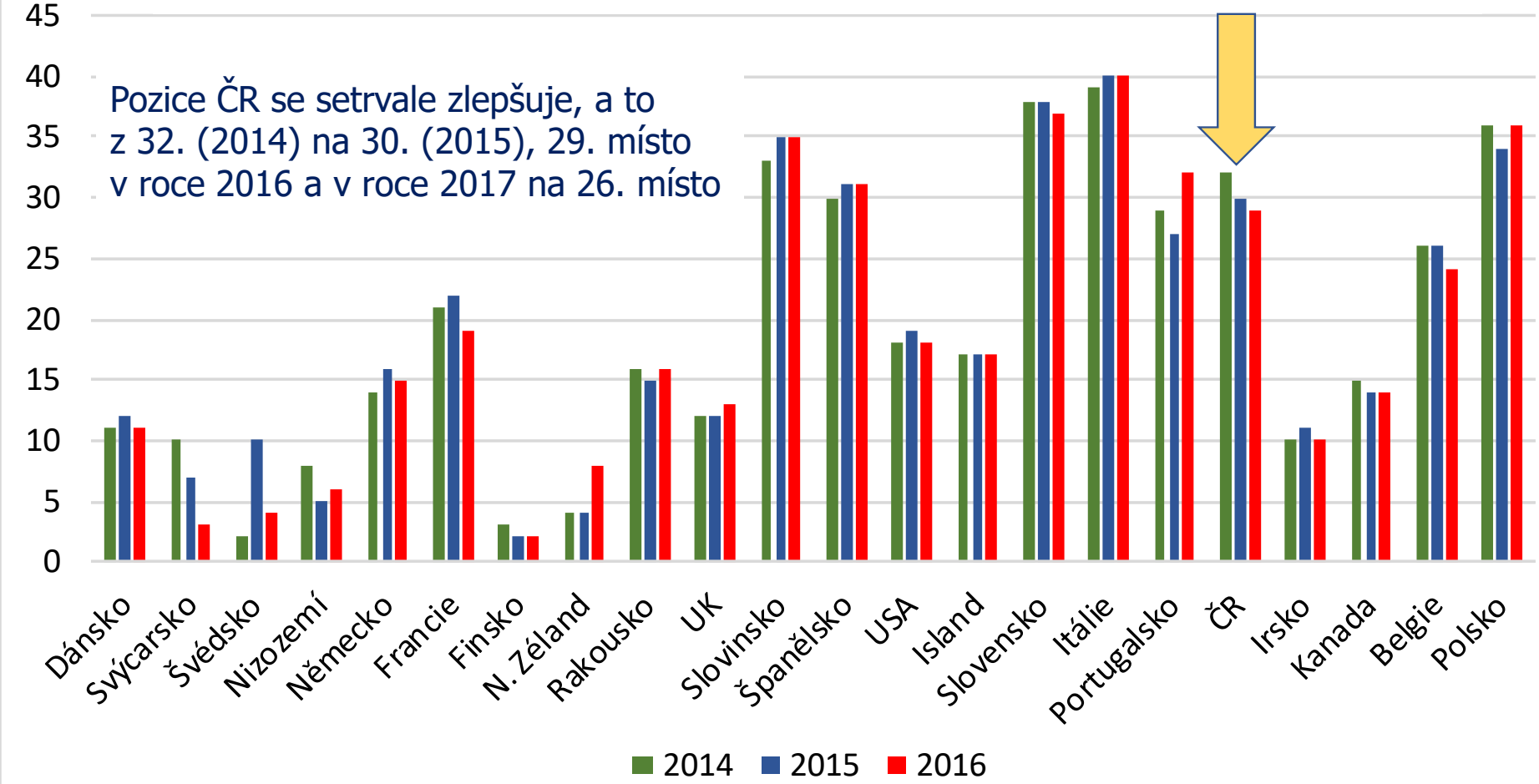

VÝVOJ POŘADÍ VYBRANÝCH ZEMÍ MEZI ROKY 2014 A 2016: ENVIRONMENTÁLNÍ UDRŽITELNOST

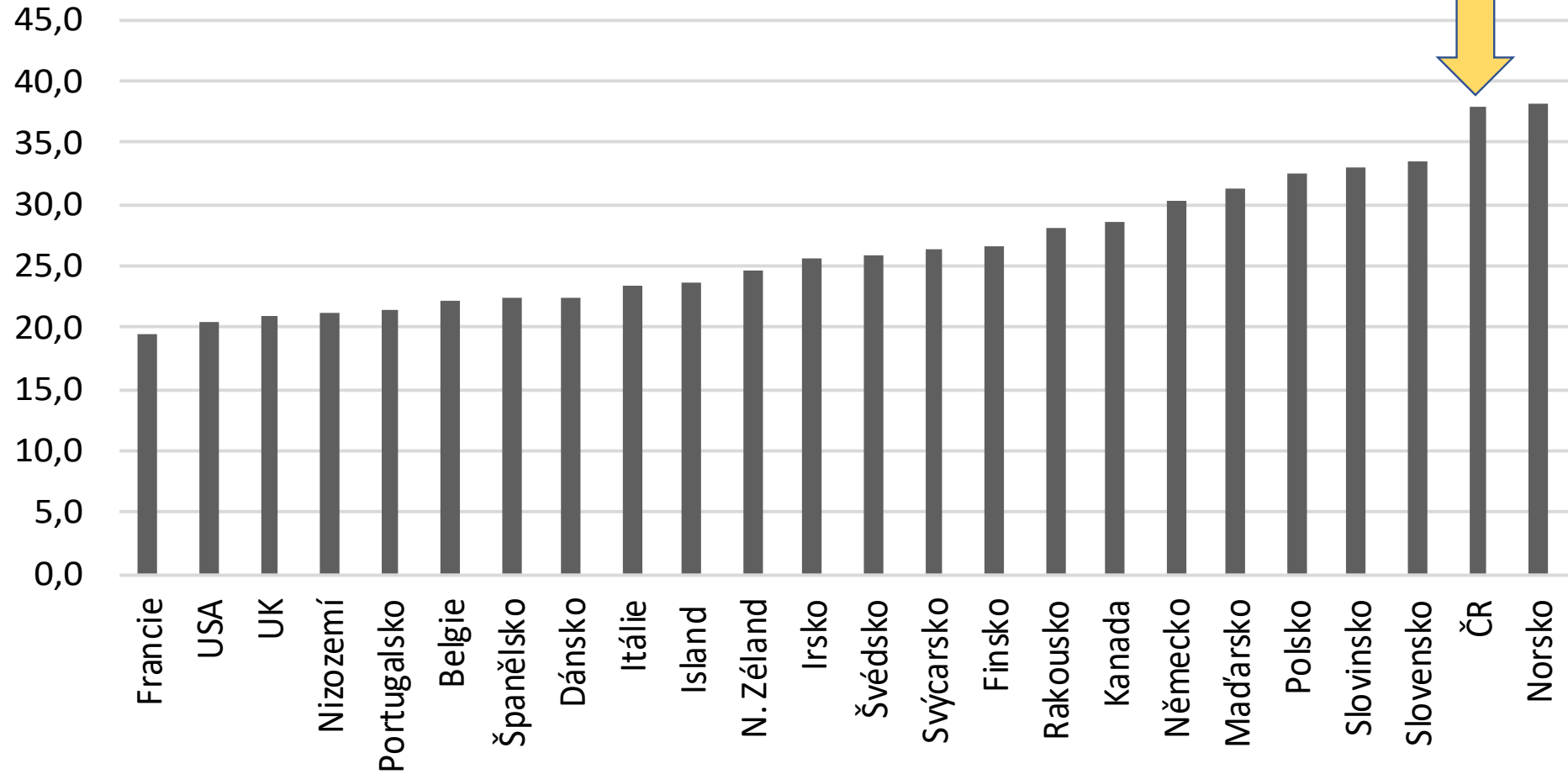

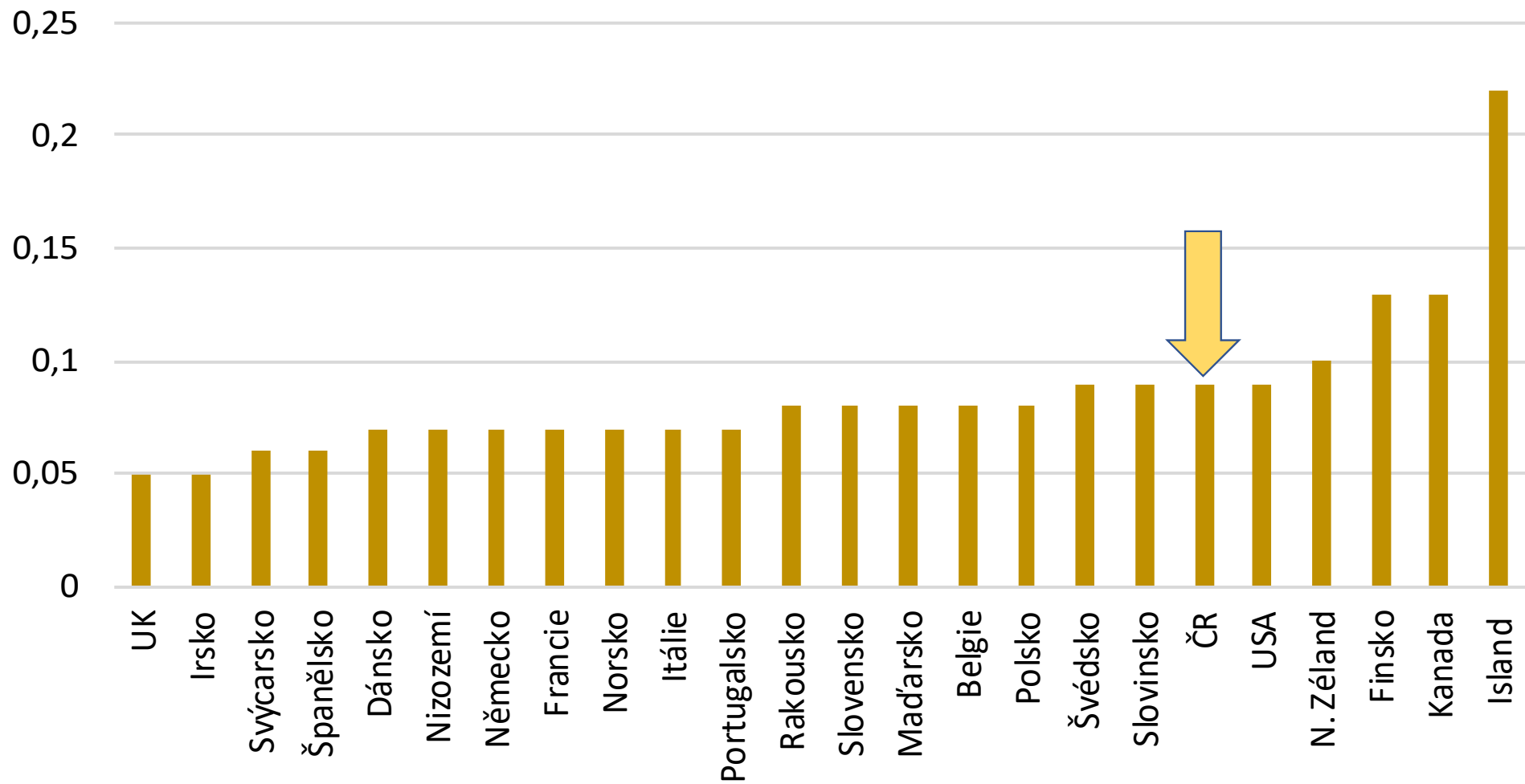
VÝVOJ POŘADÍ VYBRANÝCH ZEMÍ MEZI ROKY 2014 A 2016: KONTEXTUÁLNÍ VÝKONNOST

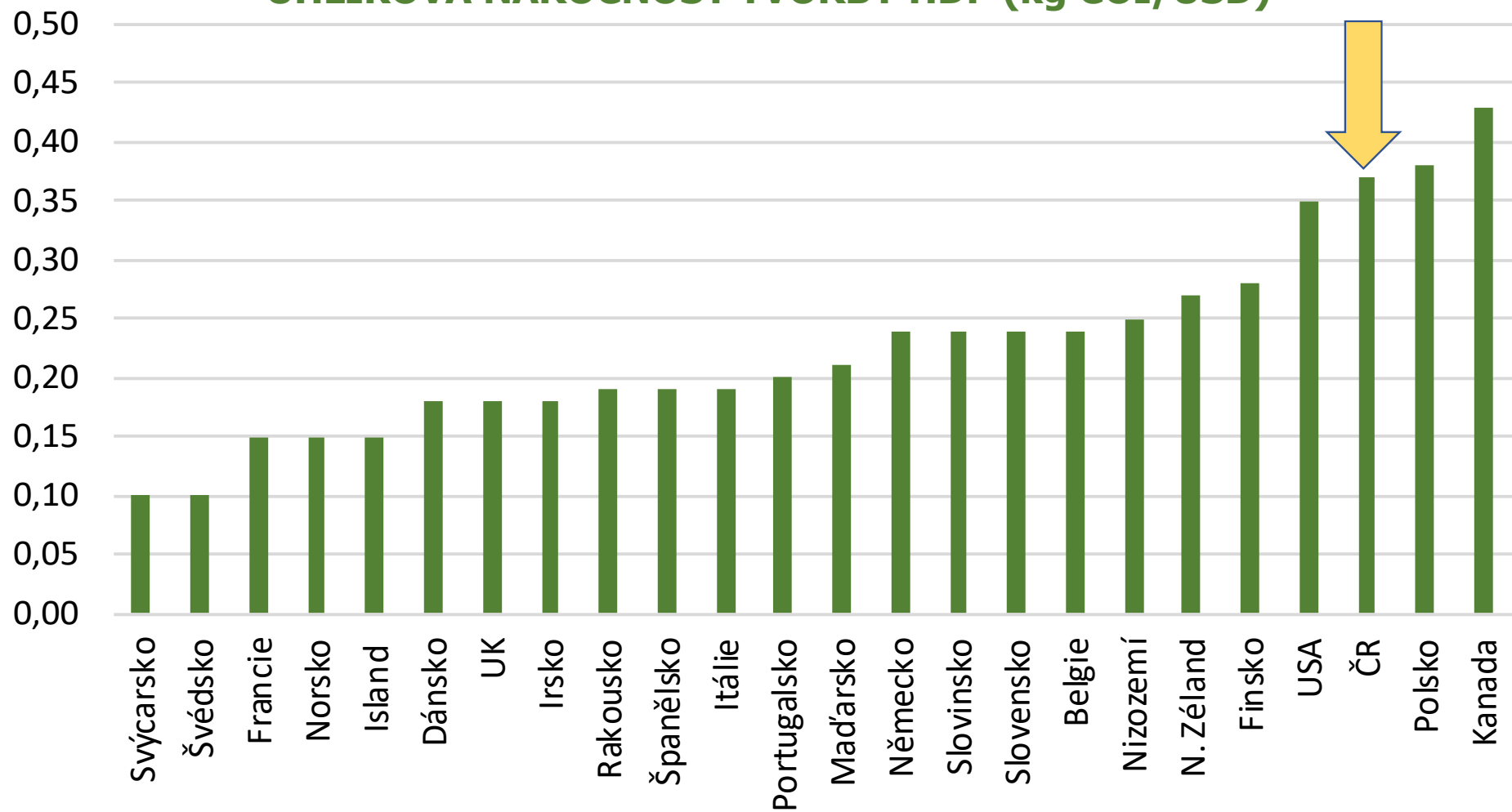
PODÍL PRŮMYSLU NA TVORBĚ HDP (%)

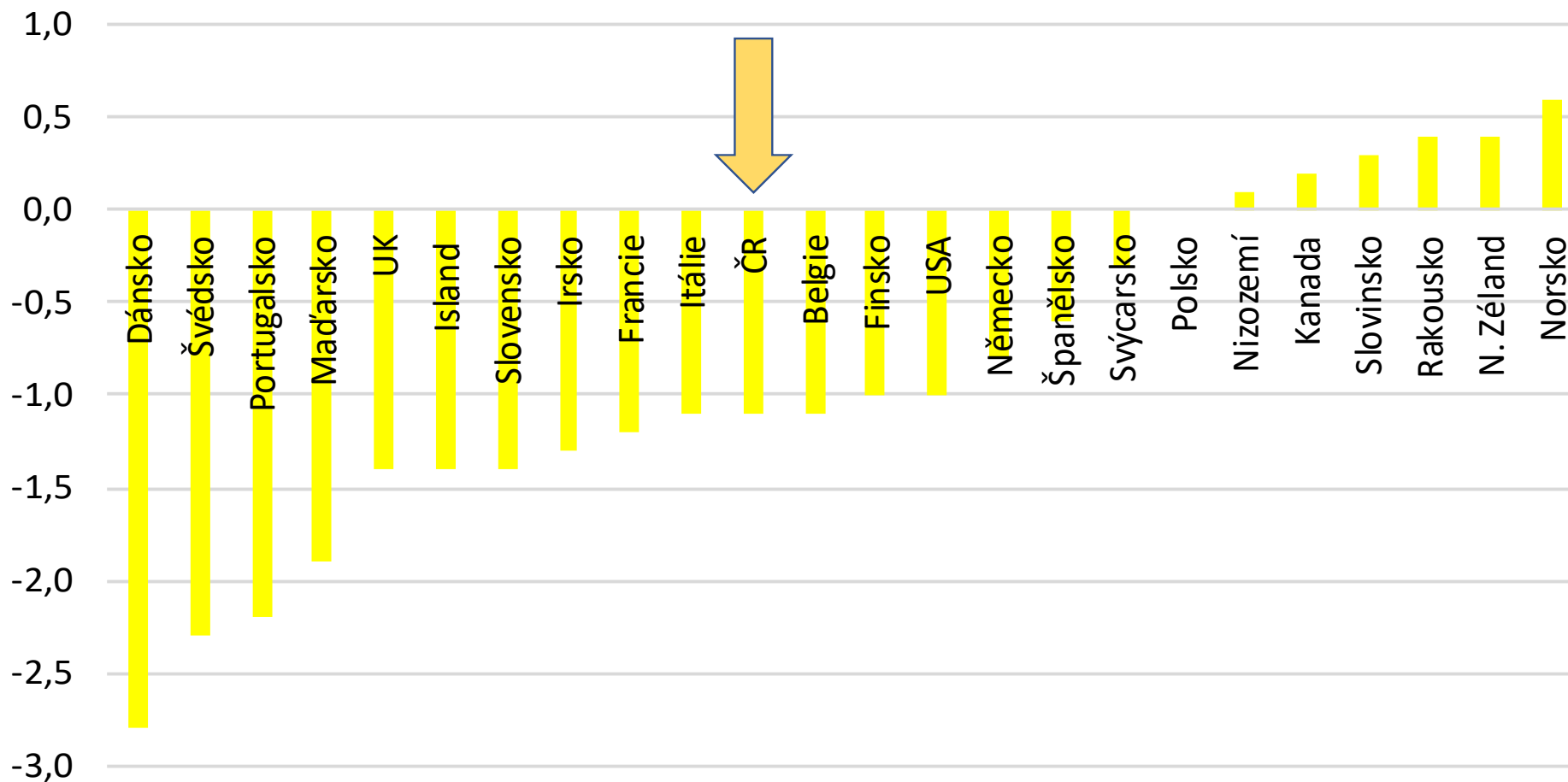
ENERGETICKÁ NÁROČNOST TVORBY HDP (koe/USD)

UHLÍKOVÁ NÁROČNOST TVORBY HDP (kg CO₂/USD)

MÍRA RŮSTU GHG MEZI ROKY 2010 A 2012 (%/r)

POZNÁMKY K INDEXU WEC PRO ROK 2016

- ✓ Záměrem vytvoření Indexu WEC je poskytovat vzhled do relativní Energetické a Kontextuální výkonnosti země, upozorňovat na problémy a výzvy, které souvisejí se vzájemným vyvažováním 'výkonnosti' hodnocených hledisek a na příležitosti pro lepší zajišťování stávajících a budoucích cílů energetiky. Adresátem informací vyplývajících z Indexu WEC jsou především tvůrčové politik, vedoucí představitelé energetiky, investoři a finanční sektor.
- ✓ Index WEC v podstatě zachycuje souhrnný vliv politik aplikovaných v průběhu doby, a proto nemůže přesně vymežit účinnost každé z nich. Kromě toho se při jeho výpočtu používají „historická“ data (ve zprávě z roku 2016 jsou uplatněna data z let 2012 až 2015).
- ✓ Změna metodologie výpočtu Indexu WEC pozitivně ovlivňuje jeho korektnost a vypovídací schopnost zejména tím, že zvyšuje vzájemnou porovnatelnost indikátorů, rozšiřuje záběr hodnocených oblastí a snižuje distorze způsobené značně odlišnou váhou indikátorů.
- ✓ Problémem stále je absence dat poskytovaných některými zeměmi; např. údaje o cenách elektřiny a plynu poskytlo méně než 50 % zemí.
- ✓ Změna metodologie ovlivnila hodnocení ČR vztažené k roku 2015 takto: posun z 36. na 21. místo pro Index WEC, z 22. na 14. místo pro Energetickou bezpečnost, z 31. na 8. místo pro Energetickou spravedlnost a z 98. na 62. místo pro Environmetální udržitelnost.

DOPORUČENÍ WEC

- ❖ Zaměřit se na výběr politik a vytváření režimů pro podporu budování robustní energetiky, které mají trvale rozhodující vliv na výkonnost země měřenou Indexem WEC pro Energetické trilema (bez ohledu na přírodní zdroje nebo geografickou polohu).
- ❖ Politiky a investice zaměřené na změny dodávky a poptávky po energii na úrovni země budou vyžadovat čas a pravděpodobně i způsobovat problémy. Je třeba postupovat tak, aby vývoj směřoval k dosažení bezpečné, spravedlivé a environmentálně udržitelné energetiky, která podpoří prosperitu sektoru, konkurenceschopnost ekonomiky a 'zdravý' vývoj společnosti.
- ❖ Na zajištění cílů týkajících se klimatické změny má rozhodující vliv zlepšení vzájemné koordinace a zvažování situace i mimo sektor energetiky.
- ❖ Tvůrci politiky by měli stanovit jasná pravidla pro trh a poskytovat vyvážené signály pro návrh politických strategií, aby investoři mohli posoudit záměry ve vztahu k dlouhodobým trendům.
- ❖ Pro komunikaci politik a očekávání by měl být přístup založený na řízení změny, který bere do úvahy i překážky a možné nezdary, aby se předešlo silnému odporu zainteresovaných stran.
- ❖ Požadovanou transformaci sektoru energetiky musí doprovázet a stimulovat změna regulačních rámců. 'Energetiku 2.0' musí umožnit 'Regulace 2.0'.